

**Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету**

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ**

(на матеріалах КП «Сторожинецька районна друкарня»)

Студента 2 курсу
денної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
спеціалізації «Облік і
оподаткування»

Бойко
Олександр
Юрійович

Науковий керівник:
д.е.н., професор

Чорновол
Алла
Олегівна

Завідувач кафедри:
д.е.н., професор

Чорновол
Алла
Олегівна

Чернівці 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	6
1.1. Економічна сутність обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками.....	11
Висновки за розділом 1.....	16
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	17
2.1. Організація обліку розрахункових операцій на підприємстві.....	17
2.2. Організація синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.....	25
2.3. Оподаткування розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.....	30
2.4. Відображення операцій з постачальниками та підрядниками у звітності підприємства.....	35
Висновки за розділом 2.....	40
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	41
3.1. Економічний аналіз і оцінка розрахунків з постачальниками та підрядниками.....	41
3.2. Шляхи вдосконалення обліку та оподаткування операцій з постачальниками і підрядниками.....	48
Висновки за розділом 3.....	54
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими організаціями, підприємствами, які поставляють матеріальні цінності, включаючи: виробничі запаси, обладнання, різні активи, основні засоби, а також займаються наданням послуг, виконанням робіт, що є необхідними для забезпечення звичайної діяльності підприємства. І саме в результаті цього виникають розрахунки з постачальниками та підрядниками. Взагалі облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є важливою ділянкою бухгалтерської роботи, тому що на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств, які можуть призвести до виникнення зобов'язань, у тому числі кредиторської заборгованості. За допомогою розрахунків можна, з одного боку спрямувати та забезпечити підприємства сировиною, матеріалами, паливом, тарою, а з іншого здійснити реалізацію готової продукції.

Метою дослідження є розкриття сутності і змісту розрахунків з постачальниками і підрядниками, особливостей договірно-правових відносини між покупцями та постачальниками і підрядниками, а також документального оформлення операцій з постачальниками і підрядниками та удосконалення обліку. Здійснити огляд нормативно-правової бази, яка регламентує порядок організації обліку розрахунків з покупцями і замовниками.

Виходячи з мети визначені наступні завдання:

- вивчення економічної сутності обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками;
- ознайомитись з нормативно-правовим забезпеченням обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками;
- розглянути організацію обліку розрахункових операцій на підприємстві;
- вивчити синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками;

- ознайомитись з правилами оподаткування розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;
- розглянути відображення операцій з постачальниками та підрядниками у звітності підприємства;
- провести економічний аналіз і надати оцінку розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- надати пропозиції для удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Об'єктом дослідження обрано КП «Сторожинецька районна друкарня». Дане підприємство займається виробництвом паперових канцелярських виробів, друкуванням газет, книг та іншої продукції, палітурною діяльністю і наданням пов'язаних з нею послуг, роздрібною торгівлею газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах.

Предмет дослідження полягає в дослідженні теоретичних, економічних, організаційних характеристик обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Методи дослідження. Під час написання роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу, синтезу, історичного та теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, як економічної категорії, дослідження проблем і тенденцій розвитку обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками; абстрактно-логічний, причинно-наслідкового зв'язку та системний підхід – при формуванні класифікацій розрахунків з постачальниками та підрядниками, комплексний підхід та метод аналізу – для визначення стану та динаміки розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві; табличні та графічні – для наочного зображення аналітичного матеріалу і схематичного подання окремих теоретичних положень роботи і етапів удосконалення обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукова монографічна література, статистичні дані Державного комітету статистики України та Міністерства фінансів України. Емпіричною базою забезпечення доказовості теоретичних положень, достовірності висновків та рекомендацій, обґрунтування аналітичних показників стала фінансова та внутрішня звітність КП «Сторожинецька районна друкарня», її первинні документи та облікові реєстри.

Наукова новизна одержаних результатів полягає теоретичному обґрунтуванні та розробці рекомендацій з удосконалення організаційних і методичних положень, які в сукупності розв'язують наукове завдання – удосконалення обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками підприємства. Основні положення й результати дослідження, що характеризують наукову новизну, полягають у такому:

- пропозиції щодо удосконалення організаційних підходів до обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві з подальшим відображенням в Наказі про облікову політику підприємства;
- пропозиції щодо удосконалення системи аналітичних рахунків розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій і пропозицій, спрямованих на удосконалення обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками. Запропоновано шляхи вдосконалення обліку та оподаткування операцій з постачальниками і підрядниками на КП «Сторожинецька районна друкарня».

Публікації. За результатами дослідження опубліковано студентську наукову публікацію, що відповідає тематиці випускної кваліфікаційної роботи.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

1.1 Економічна сутність обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками

В процесі переходу України до ринкової економіки відбулися зміни в бухгалтерському обліку. Її реформування здійснювалося відповідно вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Основною метою бухгалтерського обліку в сучасних умовах є процес формування, розподілу та використання прибутку. При цьому особлива увага приділяється оцінці господарських процесів (господарських зав'язків) у грошовому вимірі.

Господарські зв'язки - це необхідна умова діяльності підприємства, тому що вони забезпечують безперебійність постачання, безперервність процесу виробництва і своєчасність відвантаження, а так само реалізації продукції (робіт, послуг). Оформляються і закріплюються господарські зв'язки договорами, згідно яким одне підприємство виступає постачальником товарно-матеріальних цінностей, робіт чи послуг, а інше їх покупцем, споживачем, а значить і платником. За визначенням М. П. Кондракова, до постачальників та підрядників відносять організації, що поставляють сировину й інші товарно-матеріальні цінності, надають різні види послуг (відпустка електроенергії, пари, води й ін.) і виконують різні роботи (капітальний і поточний ремонт основних засобів і ін.) [9].

Поняття розрахунки та заборгованість в переважній більшості містять посилання на зобов'язання: розрахунки виникають за зобов'язаннями або зобов'язання впливають з розрахунків, заборгованість - це зобов'язання або навпаки. Тобто є необхідність визначити місце кожного з понять та взаємозв'язки між ними. Зобов'язання мають масштабний характер, проникають в усі сфери діяльності підприємства та виникають з моменту прийняття будь-якого рішення, але не кожне зобов'язання є дійсним. У разі

прийняття рішення про практичну реалізацію зобов'язання, яке передбачає обмін ресурсами, та набуття ним юридичного оформлення, його можна вважати фінансовим. Стан розрахунків в будь-який момент їх існування характеризується дебіторською та кредиторською заборгованістю для кожного учасника.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками відносяться до поточних зобов'язань підприємств.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та розкриття її у фінансовій звітності регламентується НП(С)БО 11 «Зобов'язання» - це заборгованість підприємства, яка виникає внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується призведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють в собі економічні вигоди. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду [5].

Залежно від терміну погашення зобов'язання поділяються на поточні та довгострокові.

Згідно з НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" поточні зобов'язання - це короткострокові фінансові зобов'язання, які мають бути погашені протягом поточного операційного циклу підприємства чи протягом року з дати складання бухгалтерського балансу (із двох термінів обирають довший). Поточні зобов'язання оцінюються за сумою погашення. Усі інші зобов'язання вважаються довгостроковими, тобто термін погашення яких складає рік і більше [6].

Залежно від порядку визначення суми зобов'язання поділяються на умовні та фактичні.

Фактичні - виникають на основі договору, контракту, одержаного рахунка, сума заборгованості по них відома. За умовними зобов'язаннями, навпаки, точна сума не може бути визначена до настання певної дати. Це заборгованість зі сплати податків, відпусток тощо [6].

Багато підприємств купують товари та послуги в кредит без складання формальної кредитної угоди. Такі операції призводять до виникнення заборгованості, відомої як кредиторська [6].

Кредиторська заборгованість - поточні зобов'язання підприємства, що відображають його заборгованість перед партнерами по комерційних операціях по рахунках, прийнятих до оплати.

Об'єктами бухгалтерського обліку є окремі види кредиторської заборгованості. Особливо виділяються в обліку зобов'язання перед постачальниками, не оплачені в строк, які свідчать про порушення підприємством розрахункової (платіжної) дисципліни.

Основними контрагентами підприємств при закупівлі предметів та засобів праці є постачальники та підрядники.

Видавнича справа — сфера суспільних відносин, що поєднує в собі організаційно-творчу та виробничо-господарську діяльність юридичних і фізичних осіб, зайнятих створенням, виготовленням і розповсюдженням видавничої продукції [10].

Складовими частинами видавничої справи є [10]:

- видавнича діяльність - сукупність організаційних, творчих, виробничих заходів, спрямованих на підготовку і випуск у світ видавничої продукції;
- виготовлення видавничої продукції - виробничо-технологічний процес відтворення визначеним тиражем видавничого оригіналу поліграфічними чи іншими технічними засобами;
- розповсюдження видавничої продукції - доведення видавничої продукції до споживача як через торговельну мережу, так і іншими способами.

При організації обліку видавничої справи (діяльності) необхідно враховувати наступні особливості:

- облік видавничої діяльності має особливості залежно від суб'єктів видавничої діяльності, тобто він відрізняється у видавництва, у виробника та у розповсюджувача видавничої продукції;

- мають місце специфічні витрати: авторський гонорар, ціна паперу на певне видання, реклама, витрати на поліграфічні роботи, на підготовку оригінал-макету тощо. Витрати видавництва і друкарні є різними;
- прибуток визначається за кожним виданням, і облік витрат виробництва ведеться в розрізі окремих видань на окремих субрахунках рахунку 23;
- для видавничої діяльності характерними є такі ділянки обліку, як облік браку, давальницької сировини, поворотних відходів;
- видавнича продукція характеризується такими параметрами: обсяг видання, формат, тираж, художньо-технічне оформлення, розмір винагороди авторам основного тексту, перекладачам, верстальникам, художникам;
- працівники друкарні мають пільги за працю у важких і шкідливих умовах (додаткова відпустка, компенсації, робочий тиждень не більше 36 годин, достроковий вихід на пенсію, право на пільгову пенсію) відповідно до нормативних актів.

Для реалізації видавничої продукції укладаються договори покупки, комісії або купівлі - продажу залежно від умов співпраці видавця з реалізатором. Але насамперед на підприємстві здійснюються операції з постачання, які забезпечують діяльність оборотними засобами, необхідними для досягнення основної мети створення підприємства – одержання прибутку. Досить часто під процесом постачання розуміють поставку та заготівлю цінностей.

Відповідно — поставка означає передачу одним суб'єктом економічних відносин іншому на певних умовах товарно-матеріальних цінностей. Терміни «поставка» та «постачання» вживаються переважно як синоніми. Поняття «процес постачання» доцільно вживати, коли йдеться про підприємство-постачальника, а «поставка» відображає статистику і стосується моменту часу, у який відбувається передача цінностей [11].

Суб'єкт господарювання отримує необхідні засоби в результаті їх придбання чи обміну, що створює процес руху ресурсів. Звідси, придбання можна визначити як процес руху цінностей від підприємства-продавця до

підприємства-покупця, що виконання договірних умов і задоволення потреб сторін економічних відносин.

Рішення з постачання приймаються в умовах, коли змінюються як зовнішні фактори господарювання (економічні, політичні, соціальні, культурні, технічні, законодавчі, юридичні, ринок, кон'юнктура, пропозиція), так і внутрішні (план постачання і завдання, зв'язки підприємства, відділами, зміна асортименту).

До складу основних інструментів взаємодії постачальників та підприємств входять [13]:

- політика зі складання програми постачання: розподіл об'єктів постачання за видами, властивостями та якостями;

- створення стратегії пошуку джерел: використовуючи такі змінні показники, як: постачальник (без конкурентний, або монопольний, єдиний, два постачальники, декілька постачальників); строк поставок (зі складу відповідно до попиту, — точно у строк); суб'єкт постачання (один, декілька) і масштаб постачання (локальне, глобальне), відділ постачання розробляє власну стратегію пошуку джерел;

- цінова політика та політика у сфері договірних відносин: готовність постачальників та клієнтів обмінюватися товарами визначається ціною, кількістю, якістю й договірними умовами. Відділ постачання створює між суб'єктами господарських відносин такі взаємозв'язки, які дозволяють оптимально використовувати можливості, надані ринком;

- політика у сфері комунікацій: відділ постачання має забезпечувати отримання інформації й передавати її далі. Отже, відділ постачання володіє зовнішньою та внутрішньою інформацією, стежить за контактами із клієнтами, створенням іміджу й постачальницькою рекламою. Він бере активну участь у дослідженні ринку постачання;

- організаційна структура відділу постачання, що безпосередньо впливає на: якість інформаційних потоків між підприємством і ринком постачання;

- управління внутрішніми взаємовідносинами відділу постачання з такими підрозділами підприємства, як відділ науково-дослідних і

конструкторських розробок, виробничими підрозділами, відділом маркетингу;

- можливість реагувати на обсяги попиту; реалізацію переваг консолідації;

- структура управління відносинами з постачальниками: зі зростанням значення і стратегічних завдань постачання на перший план висуваються постачальники й управління відносин із ними. Організація та управління відносинами з постачальниками ґрунтуються на цілому ряді стратегічних дій (розробці політики відносин із постачальниками, маркетинг зі зворотним зв'язком, концепції впливу на постачальників, маркетинг партнерських відносин із постачальниками).

Отже, розрахунки та заборгованість поєднують із зобов'язаннями: розрахунки виникають за зобов'язаннями або зобов'язання впливають з розрахунків, заборгованість - це зобов'язання або навпаки. Тобто розрахунки з постачальниками та підрядниками відносять до поточних зобов'язань.

1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу та оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками

Основою нормативно-правової бази, яка регламентує порядок організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі - підприємства), які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством [1].

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та

рух грошових коштів підприємства. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

На основі Закону України, можна зазначити ще деякі законодавчі акти, що регулюють операції з постачальниками та підрядниками:

1) Цивільний кодекс України - регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [2].

2) Господарський кодекс України - встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності[3]. Зокрема у Господарському кодексі визначається сутність господарського зобов'язання, причини його виникнення, суб'єкти господарювання, між якими виникають зобов'язання, а також умови та підстави припинення господарських зобов'язань.

3) Податковий кодекс України - регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки [4].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

В Україні станом на 2021 рік затверджено 30 Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку які розроблені відповідно до міжнародних (стандартів) бухгалтерського обліку.

Основні Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що регулюють розрахунки та операції з постачальниками та підрядниками [Додаток А]:

1) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" – цим стандартом визначаються

мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. . Норми цього положення (стандарту) слід застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі - підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ) і консолідованої фінансової звітності [6].

2) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" – цим стандартом визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності. Норми цього положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ) [5].

3) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" – цим стандартом визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Норми цього положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім банків і бюджетних установ) [7].

4) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" – цим стандартом визначаються методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та її розкриття у фінансовій звітності [8].

Кредиторська заборгованість, в тому числі заборгованість за рахунками з постачальниками та підрядниками, у підприємств та організацій виникає найчастіше через невиконання установами їх зобов'язань. Державою передбачене законодавче регулювання розрахунків з постачальниками і підрядниками. Затверджено порядок відображення розрахунків в бухгалтерському обліку за відповідним рахунком 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками", який має відповідні субрахунки. Записи зі

здійснення господарської операції відповідно до законодавства заносяться у відповідні реєстри бухгалтерського обліку.

Видавнича діяльність в Україні регламентується такими законодавчими актами [Додаток А]:

1) Закон України "Про видавничу справу" - визначає загальні засади видавничої справи, регулює порядок організації та провадження видавничої діяльності, виготовлення та розповсюдження видавничої продукції, умови взаємовідносин і функціонування суб'єктів видавничої справи.

2) Закон України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" - створює правові основи діяльності друкованих засобів масової інформації (преси) в Україні, встановлює державні гарантії їх свободи відповідно до Конституції України, Закону України "Про інформацію" та інших актів чинного законодавства і визнаних Україною міжнародно-правових документів.

3) Закон України "Про авторське право і суміжні права" - охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва - авторське право, і права виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення - суміжні права.

4) Закон України "Про засади державної мовної політики" - визначаються засади державної мовної політики в Україні.

5) Закон України "Про обов'язковий примірник документів" - визначає правові засади функціонування системи обов'язкового примірника документів та регулює інформаційні відносини, пов'язані з поповненням національного інформаційного фонду України.

6) Наказ Державного комітету телебачення та радіомовлення України від 3 червня 2009 року № 194 "Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна)" "Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) "Звіт про випуск книжкової продукції", № 1-В (ЗМІ) (піврічна) "Звіт про випуск продукції друкованих засобів масової інформації" та інструкцій щодо їх заповнення".

7) Постанова Кабінету Міністрів України "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів" – полягає у здійсненні бібліографічного та статистичного обліку, забезпечення відповідального збереження видань, аудіо-, візуальної, аудіовізуальної продукції, поповнення національного інформаційного фонду Кабінет Міністрів України.

Оподаткування у видавничій діяльності регламентується Податковим Кодексом України.

У зв'язку із внесеними Законом України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» (далі – Закон № 71) змінами до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) припинили дію пункти 5 та 6 підрозділу 2 розділу XX Кодексу, якими було передбачено тимчасове (до 1 січня 2015 року) звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з:

- виконання робіт та постачання послуг у видавничій діяльності, діяльності з виготовлення та розповсюдження видавництвами, видавничими організаціями, підприємствами поліграфії, розповсюджувачами книжкової продукції, виробленої в Україні, операцій з виробництва та/або постачання паперу і картону, вироблених в Україні для виготовлення книжкової продукції, учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників українського виробництва, а також операцій з постачання книжкової продукції, виробленої в Україні, крім реклами, послуг з розміщення матеріалів рекламного характер;

- виконання робіт та постачання послуг суб'єктами підприємницької діяльності - резидентами України, які одночасно здійснюють видавничу діяльність, діяльність з виготовлення, розповсюдження книжкової продукції та виробництва паперу і картону. При цьому дохід такого суб'єкта підприємницької діяльності, отриманий від видавничої діяльності, діяльності з виготовлення, розповсюдження книжкової продукції та виробництва паперу і картону, має становити не менше 100 відсотків від загальної суми його доходу за перший звітний (податковий) період з часу створення такого

суб'єкта підприємницької діяльності або не менше 50 відсотків від загальної суми його доходу за попередній звітний (податковий) рік.

Висновки за розділом 1

1. Поняття розрахунки та заборгованість в переважній більшості містять посилання на зобов'язання: розрахунки виникають за зобов'язаннями або зобов'язання випливають з розрахунків, заборгованість - це зобов'язання або навпаки. Розрахунки з постачальниками та підрядниками відносяться до поточних зобов'язань підприємств. Видавнича справа - сфера суспільних відносин, що поєднує в собі організаційно-творчу та виробничо-господарську діяльність юридичних і фізичних осіб, зайнятих створенням, виготовленням і розповсюдженням видавничої продукції. Для реалізації видавничої продукції укладаються договори покупки, комісії або купівлі - продажу залежно від умов співпраці видавця з реалізатором. Але насамперед на підприємстві здійснюються операції з постачання, які забезпечують діяльність оборотними засобами, необхідними для досягнення основної мети створення підприємства – одержання прибутку.

2. Основою нормативно-правової бази, яка регламентує порядок організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. На основі Закону України, можна зазначити ще деякі законодавчі акти, що регулюють операції з постачальниками та підрядниками: Цивільний кодекс, Господарський та Податковий кодекси. Основні Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що регулюють розрахунки та операції з постачальниками та підрядниками: НП(С)БО 1, НП(С)БО 11, НП(С)БО 16 та НП(С)БО 18.

3. Для поліпшення нормативно – правової бази необхідно розробляти та удосконалювати стандарти обліку у сфері розрахунків з постачальниками та підрядниками, обґрунтування нормативів. Саме ці напрями можуть бути перспективними у проведенні подальших операцій з постачальниками та підрядниками.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організація обліку розрахункових операцій на підприємстві

КП «Сторожинецька районна друкарня» -це комунальне підприємство, яке займається виробництвом паперових канцелярських виробів, друкуванням газет, книг та іншої продукції, палітурною діяльністю і наданням пов'язаних з нею послуг, роздрібною торгівлею газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах.

КП «Сторожинецька районна друкарня» діє на принципах господарського розрахунку, має круглу печатку зі своєю назвою, веде самостійний баланс. Форма власності даного підприємства є державна, а вид економічної діяльності – поліграфія. Для організації і ведення діяльності підприємства за місцем його знаходження відкриваються банківські рахунки. Підприємство має право укладати угоди, набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем в господарському та третейському судах.

Підприємство перебуває на обліку в органах доходів та зборів, зафіксовано що по реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» на 20.04.2021 має податковий борг.

Директор – Белінський Віктор Іванович.

Основний вид діяльності - виробництво паперових канцелярських виробів.

КП «Сторожинецька районна друкарня» має власну облікову політику, яку оновлено від 07 червня 2021 року. Встановлено:

- 1) бухгалтерський облік в друкарні веде головний бухгалтер;
- 2) бухгалтерський облік вести по плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань за журнально – ордерною формою з елементами комп'ютерної обробки за допомогою прикладної програми;

- 3) амортизацію основних засобів нараховувати за податковим методом;
- 4) заробітну плату нараховувати відповідно до вимог колективного договору
- 5) класифікацію активів та зобов'язань здійснювати виходячи з терміну в один рік.

Більш детальну інформацію про облікову політику наведено в Додатку Б.

Проаналізувавши динаміку та структуру активів та джерел їх утворення КП «Сторожинецька районна друкарня» [детальніше Додатки 3 та Ж] зроблено наступні висновки:

1. Загальна вартість активів підприємства за 2020-2022 рр. має тенденцію збільшення на 114 тис. грн. за 2020, але за 2021 показник не змінився в порівнянні з 2022 р і дорівнює 0. Цей показник має стабільний рівень та відповідає нормативу;

2. Вартість необоротних активів за 2020 р. значно зменшилась – на 36 тис. грн., що свідчить про нездатність до оновлення основних фондів. Але у 2021 р. цей показник зріс на 4 тис. грн. Це свідчить про покращення фінансового стану підприємства;

3. Вартість оборотних активів підприємства за 2020 р. зменшилась на 114 тис. грн., а потім ще зменшилась знову на 114 тис. грн. за 2021 р., Підприємству не вистачає власних коштів.

4. Матеріальні оборотні активи мають не стабільну вартість, тобто підприємству не вистачає активів, які використовуються у якості сировини, матеріалів та ін. для виробництва продукції. За 2020р. активи зменшились в сумі 40 тис. грн, а потім в 2021р. ще зменшились на 119 тис грн.

5. Дебіторська заборгованість за 2020 рік ніяк не змінилась , а у 2021 р. цей показник зріс на 14 тис. грн., тобто у ці роки дебітори все ж змогли виплатити підприємству свої борги.

6. Грошові кошти та їх еквіваленти за 2020-2021 рр. зменшилися на 15 тис. грн. Незначне зниження цього показника не має негативних наслідків на роботу підприємства.

7. Загальна вартість джерел утворення активів за 2020-2022рр. має тенденцію збільшення на 114 тис грн за 2020 рік, але значення не змінилось

за 2021 рік в порівнянні з 2022 роком. Цей показник говорить про фінансову стійкість та динамічну роботу підприємств у цей період;

8. Власний капітал підприємства у 2020-2022 рр. абсолютно не змінився. Власний капітал - це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

9. Наявність нерозподіленого прибутку свідчить, що активи підприємства будуть збільшені за рахунок операцій, за якими одержано прибуток. Нерозподілений прибуток за 2021 рік склав 24 тис грн.

10. Поточні зобов'язання підприємства за 2020-2022рр. збільшилися на 304,71 тис грн.

Отже, у підприємства відсутні кредити, що є сприятливою обставиною і говорить про самозабезпечення підприємства.

Технологічно бухгалтерський облік як процес розпочинається з виявлення, вимірювання і реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції. Суцільне і безперервне спостереження за всіма господарськими операціями на підприємстві здійснюється за допомогою документування.

Документування є важливою ланкою в ланцюгу функціонування бухгалтерського обліку. Це початок і основа бухгалтерського обліку. Без належно оформленого документа не може бути бухгалтерського запису, від нього залежать повнота і достовірність облікової інформації для користувачів [51].

Документ - (лат. *dokumentum*) буквально означає свідоцтво, доказ. У широкому значенні під документом розуміють матеріальний носій, що його використовують у процесі спілкування, на якому за допомогою різних засобів і способів зафіксовано в доцільній для сприйняття формі інформацію [51].

Бухгалтерський документ - це письмове свідоцтво певної форми і змісту, яке містить відомості про господарську операцію, є доказом законності її здійснення і правильності записів про неї у регістрах бухгалтерського обліку [51].

Документацією називають спосіб оформлення господарських операцій документами.

Документ - це основа обліку. Жодна господарська операція не може бути облікована, якщо вона не оформлена документом. Зміст первинного документу визначається суттю господарської операції. Сукупність документів, якими оформляються господарські операції називається документування - це перший етап облікової роботи. Первинні документи застосовуються і обробляються відповідно із вимогами до складання і технології обробки даних первинних документів та їх зберігання. Форми первинних документів для відображення операцій з постачальниками та підрядниками і їхнє застосування затверджені рядом нормативних актів, основним з яких є Наказ Міністерства статистики України про затвердження типових первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів від 21.06.1996 р. № 193 [15].

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити своєчасну перевірку розрахунків з постачальниками та підрядниками та попередження прострочення кредиторської заборгованості.

Відносини з постачальниками та підрядниками мають складний характер, зумовлений економічною ситуацією в країні, формуванням нових видів економічних взаємовідносин між суб'єктами господарювання, податковою політикою, зміною потреб, поведінки покупців, тощо. Підприємства постійно ведуть розрахунки з постачальниками за придбані в них основні засоби, сировину, матеріали й інші товарно-матеріальні цінності і послуги; з покупцями - за куплені ними товари; із замовниками - за виконані роботи і послуги [58].

Основними контрагентами підприємств при закупівлі предметів та засобів праці є постачальники та підрядники.

Постачальники - це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, запасних частин, МШП), надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо) [1].

Підрядники - спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво [1].

ПФГ (промислова фінансова група) – це об'єднання, яке створено за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державної програми розвитку пріоритетних галузей виробництва і структури перебудови економіки України включаючи програми згідно з міжнародними договорами України, а також з метою виробництва кінцевого продукту [1].

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, довіреностей, товарно-транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Перелічені документи є носіями інформації про виникнення зобов'язання перед постачальниками за отримані цінності, роботи, послуги. Важливим документом у здійсненні розрахунків є податкова накладна, яку виписують паралельно до перелічених документів у кожному випадку і вона є підставою для виникнення податкового зобов'язання у постачальника та податкового кредиту у покупця з податку на додану вартість [50].

Перелік первинних документів обліку розрахунків між постачальниками та підрядниками схематично наведено на рис 2.1 [Додаток Д].

Договір є основним інструментом фінансово-господарських відносин, виконання його є гарантією фінансової стабільності. Інтеграція поглядів провідних економістів з власними спостереженнями відносно стану та обліку договірних відносин в ринковому середовищі дала підставу для визначення головних особливостей таких відносин [24].

1) у взаємовідносинах між суб'єктами при здійсненні операцій товарного змісту (коли об'єктом обліку є продукція, виконані роботи, надані послуги) характерним є складання таких господарських договорів, як: договір купівлі-продажу; договір постачання; договір підряду; договір бартеру; договір про надання послуг; договір зберігання; договір оренди; договір про товарний кредит;

2) з огляду на те, що практика господарювання примножує випадки систематичного невиконання договорів, ігнорування договірних умов, внаслідок чого частіше за все втрачають товаровиробники, при укладанні угоди особливу увагу необхідно приділяти її суттєвим умовам. В даний час економічна література не дає прямої відповіді на запитання, які саме умови договору слід вважати суттєвими. В загальному розумінні - це предмет та ціна договору.

Особливістю договору як первинного документу є те, що він не знаходить свого відображення на балансових рахунках бухгалтерського обліку. В той же час він є джерелом зобов'язання, а інформація про сукупний розмір прав та зобов'язань підприємства може бути корисною для прийняття відповідних рішень його власниками (особливо при управлінні дебіторською заборгованістю), а також інвесторами та кредиторами.

Сьогодні існує чимало підприємств, діяльність яких можлива тільки завдяки зобов'язання за розрахунками з постачальниками. Тобто практично не маючи власного капіталу, підприємство бере в кредит товар (тобто під реалізацію) і отримує значні прибутки не ризикуючи при цьому власним капіталом.

Зобов'язання підприємства за розрахунками з постачальниками та підрядниками займають важливе місце в системі управління діяльністю підприємства. Це аргументується тим, що приймаючи управлінські рішення щодо тактичних чи стратегічних планів підприємства, керівник в першу чергу робить аналіз чи перевірку фінансової звітності, а особливо зобов'язань підприємства, що дає змогу визначити його фінансову стійкість, незалежність та в кінцевому результаті прибутковість. Зобов'язання підприємства за розрахунками з постачальниками та підрядниками - це короткострокові зобов'язання що виникають при постачанні продукції чи наданні послуг. Дані зобов'язання повинні погашатися згідно договорів про купівлю-продаж товарів, що зобов'язання з постачальниками чи підрядниками.

У процесі виробничо-фінансової діяльності підприємства вступають у розрахункові взаємовідносини з постачальниками та підрядниками.

Порядок проведення розрахунків між суб'єктами підприємницької діяльності регулюється Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління НБУ від 21.01.04р. №22 (далі – Інструкція №22), [66].

Форми розрахунків між постачальниками та підрядниками схематично наведено в додатку Е.

Готівкові розрахунки – платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт та послуг) та іншого майна.

Безготівкові розрахунки – перерахування певної суми з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

На особливості методики бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків із використанням платіжних вимог впливає також предмет розрахунків. Як правило, ним може бути заборгованість перед бюджетом, заборгованість перед митними органами, фіктивні кошти, які незаконно перебувають в обігу, сума фінансових санкцій, висунутих підприємству за порушення розрахунків з бюджетом, сума боргу за векселем, розрахунки за претензіями. У разі стягнення коштів як фінансових санкцій зазначені суми у бухгалтерському обліку відображаються у складі витрат звітного періоду з відповідним впливом на фінансові результати, що відображені саме в бухгалтерському обліку.

При цьому особливості методики обліку безготівкових розрахунків визначаються залежно від таких характеристик господарської операції [66]: форма розрахунку; платіжний інструмент розрахунків та форма оплати; місцезнаходження економічного агента; наявність фактичного руху коштів при здійсненні розрахунків; результати здійснення розрахунків: завершення

господарської операції або утворення дебіторської (кредиторської) заборгованості.

Вибір ефективної форми розрахунків сприяє поліпшенню фінансового стану підприємства, зростанню його прибутку без залучення додаткових капітальних вкладень. Тому в умовах ринку вибір форми розрахунків, на нашу думку необхідно здійснювати за такими критеріями: надійність, шляхом гарантування своєчасності надходження коштів на рахунок виробника продукції в повному обсязі; контроль через належний рівень взаємного і банківського контролю за виконанням договірних зобов'язань; прискорення документообігу; прискорення обігу коштів через скорочення термінів отримання товарно-матеріальних цінностей і термінів їх оплати покупцями; мінімальна трудомісткість розрахункових операцій.

Багато друкарень у своїй діяльності поряд з придбаним папером використовують папір замовника (давальницька сировина).

Право власності на давальницьку сировину належить замовнику.

Для переробки давальницької сировини укладається відповідна угода і проводиться списання сировини в дебет субрахунку 206 "Матеріали, передані в переробку". На цьому субрахунку обліковують матеріали, передані в переробку на сторону, які надалі включаються до складу собівартості виготовлених з них виробів. Не використані у виробництві матеріали повертаються видавництву, що проводиться сторнуванням попереднього запису, за умови, що ці матеріали були передані без доручення і залишаються власністю видавництва. Документом, що підтверджує вартість витраченої сировини, є Акт про використання давальницької сировини (форма № М-23). Виконавець повинен повернути залишок невикористаної давальницької сировини, в тому числі залишки паперу і його відходи [91].

Надходження і витрачання паперу, як власного, так і давальницького, оформляється такими документами, що наведені в додатку Є.

Функції видавництв і поліграфічних підприємств у цьому процесі різні. Вартість витраченого паперу не включається до витрат поліграфічних підприємств і не бере участі у формуванні відпускних цін на поліграфічні послуги, щоб уникнути подвійного включення до собівартості видання. Але

друкарні зобов'язані звітувати перед видавництвами про кількість витраченого паперу за кожним тиражем і здійснювати контроль за зберіганням і витрачанням паперу.

Галузеві особливості видавництв і поліграфічних підприємств зумовлюють потребу у веденні бухгалтерського обліку такої цінної сировини, як папір, картон і палітурні матеріали за окремими правилами, властивими тільки цим підприємствами.

Підприємство-постачальник, будучи зареєстрований як платник ПДВ, виписує податкову накладну за вимогою покупця. У разі відмови продавця товарів/послуг надати податкову накладну або в разі порушення ним порядку її заповнення та порядку реєстрації в Єдиному реєстрі покупець таких товарів/послуг має право додати до податкової декларації за звітний податковий період заяву із скаргою на такого постачальника, яка є підставою для включення сум податку до складу податкового кредиту. До заяви додаються копії товарних чеків або інших розрахункових документів, що засвідчують факт сплати податку у зв'язку з придбанням таких товарів/послуг або копії первинних документів, складених відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» що підтверджують факт отримання таких товарів/послуг.

Отже податкова накладна є підставою для нарахування суми податкового кредиту або суми податкового зобов'язання постачальником. Податкова накладна складається в момент виникнення податкових зобов'язань продавця у двох (трьох) примірниках. Оригінал (і перша копія) надається покупцю, друга копія залишається у продавця товарів (робіт, послуг) або прийняття платежу, із зазначення суми податку.

2.2. Організація синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

У бухгалтерському обліку визнання зобов'язань при придбанні підприємством матеріальних та нематеріальних цінностей, послуг здійснюється із дотриманням принципу відповідності. Для цього

використовується метод нарахування, дотриманням якого з точки зору визнання зобов'язань по відношенню до своїх кредиторів вимагає від підприємства правильного визначення моменту переходу права власності на відповідні цінності або моменту отримання послуг. Саме у момент переходу права власності, який визначається, наприклад, умовами контракту, за відсутності одночасного розрахунку у грошовій формі з постачальниками та підрядниками виникають зобов'язання за отримані активи.

Для обліку таких зобов'язань, як зазначалося вище, використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». За кредитом цього рахунку обліковують суми виникнення зобов'язання, що дорівнюють вартості товарно-матеріальних цінностей, які приймають на баланс, а також робіт, послуг у кореспонденції з рахунками обліку цих цінностей. Це активно-пасивний рахунок, який може мати одночасно два сальдо: за дебетом - сума дебіторської заборгованості, а за кредитом – кредиторської [68].

Отже, дебет рахунку 63 (борги нам) потрібно відобразити в активі балансу, а кредит рахунку 63 (наші зобов'язання) - в пасиві балансу. Згідно з планом рахунків рахунок 63 знаходиться в класі 6 "Поточні зобов'язання", тобто є пасивним.[68]

Даний рахунок має такі субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – ведеться облік розрахунків за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними постачальниками та підрядниками;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» – ведеться облік розрахунків з іноземними постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги;
- 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ» – ведеться облік розрахунків з промислово-фінансовими групами за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги.

Рахунок 63 кредитують на суму фактично одержаних товарно-матеріальних цінностей, спожитих робіт і послуг в кореспонденції з дебетом матеріальних і затратних рахунків. Запис роблять на підставі товарно-

транспортних накладних, накладних, рахунків-фактур, актів приймання виконаних робіт і послуг. Отже, за кредитом рахунку 63 записують суму згідно з розрахунковими документами і відносять у дебет рахунків 15, 20, 21,22,23, 25, 91, 92,93, 64. У зв'язку з тим, що виробничі запаси оприбутковують за цінами постачальників без суми податку на додану вартість (ПДВ), то за кредитом рахунку 63 записують загальну суму, яку потрібно заплатити згідно з одержаними документами, а за дебетом кореспондуючих рахунків запис роблять без ПДВ, суму якого відносять у дебет субрахунку 641 "Розрахунки за податками".[91]

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

Отже, на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» обліковують:

- розрахунки за отримані зі сторони активи (основні, оборотні, матеріальні і нематеріальні), за виконані сторонніми суб'єктами і прийняті підприємством роботи, надані такими суб'єктами і спожиті підприємством послуги, включаючи розрахунки за споживання електроенергії, води, газу тощо, а також послуги з доставки або перероблення запасів, розрахункові документи за які прийнято до оплати;

- за невідфактуровані поставки (отримані активи, виконані роботи і надані послуги);

- за надані послуги з перевезення, у т. ч. розрахунки за недоборами і переборами тарифу;

- за всі види послуг зв'язку;

- генерального підрядника зі своїми субпідрядниками під час виконання договору будівельного підряду тощо.

Приклад бухгалтерських проводок за рахунком 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" - передоплата наведено в додатку Н1

Приклад деяких бухгалтерських проводок за рахунком 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" на КП "Сторожинецька районна друкарня" наведено в додатку Н2.

Більш детальний розгляд господарських операцій наведено у додатку В.

Сальдо по рахунку показує суму неоплачених товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт, наданих послуг на відповідну дату. В окремих випадках рахунок може мати дебетове сальдо, яке показує суму здійсненої попередньої оплати за якою не отримані товари, роботи, послуги.

На підприємстві КП "Сторожинецька районна друкарня" використовують журнально-ордерну форму обліку.

В загальному облік в друкарні пов'язаний з такими рахунками: 31, 201/1, 201/2, 201/3, 209, 205, 611/2, 91 та 92.

Синтетичний облік у видавничій діяльності ведеться у журналі № 3.

Журнал 3 "Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань" призначений для відображення розрахункових операцій, операцій з визнання і погашення довгострокових і поточних зобов'язань. У цьому реєстрі відображаються обороти за кредитом таких рахунків.

Відомості аналітичного обліку, як частину Журналу 3 ведуть окремо за операціями на рахунках 36, 37, 63, 64, 68, 34, 51,162, 62. Методичні рекомендації передбачають також ведення окремої відомості аналітичного обліку за операціями на окремих субрахунках, зокрема для обліку розрахунків з підзвітними особами, за претензіями, за авансами виданими і отриманими тощо. Аналітичний облік за наведеними рахунками надає інформацію про найменування дебітора чи кредитора, розгорнуту динаміку розрахунків, сальдо на початок і кінець місяця.

Аналітичний облік по рахунку 63 „ Розрахунки з постачальниками ведеться за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

З метою покращення розрахункової дисципліни та для скорочення кредиторської заборгованості на підприємстві КП "Сторожинецька районна друкарня" пропонується вдосконалити такі ділянки обліку:

1) контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і тому необхідне залучення засобів з додаткових джерел, а перевищення

кредиторської заборгованості над дебіторською призводить до неплатоспроможності підприємства;

2) періодично проводити аналіз складу і структури дебіторської і кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками і покупцями, а також щодо термінів утворення або погашення заборгованості;

3) контролювати оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

4) організувати на підприємстві систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб і пропонованих умов оплати;

5) організувати роботу з договорами таким чином, щоб мати можливість в картці клієнта зазначати умови оплати (передплата або післяплата) та контролювати надходження коштів відповідно до умов договору.

Активне впровадження на практиці зазначених нововведень сприятиме покращенню ділянки організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за результатами поточного року. Все це в комплексі забезпечить покращення фінансово-розрахункової дисципліни підприємства, а також забезпечить зміцнення фінансового становища суб'єкта господарювання на ринку в цілому.

В процесі господарської діяльності КП "Сторожинецька районна друкарня" постійно веде розрахунки з контрагентами, у тому числі і з постачальниками за придбання у них сировину, матеріали і інші товарно-матеріальні цінності і послуги, які підтверджуються договорами. Основна нормативно-правова база, що регламентує порядок організації обліку розрахунків з кредиторами у господарстві - це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Наше дослідження практики

обліку на підприємстві довело, КП "Сторожинецька районна друкарня" ретельно дотримується вимог законодавства у веденні синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Підприємством забезпечуються умови, встановлені договорами та угодами з постачальниками і підрядниками. Бухгалтерією здійснюється своєчасна оплата рахунків постачальників і підрядників, контролюється розмір кредиторської заборгованості, проводиться звірка розрахунків з контрагентами та достовірно відображаються операції з постачальниками та підрядниками на бухгалтерських рахунках.

2.3 Оподаткування розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Із виникненням нових видів та напрямків інформації, а також груп її споживачів - функції бухгалтерського обліку збільшилися. В нашій державі за принципами, що встановлені в міжнародній практиці, сформувалося кілька самостійних підсистем єдиної системи обліку: це підсистеми податкового, управлінського і фінансового обліку.

Під податковим обліком розуміють, що це підсистема бухгалтерського обліку, котра виконує функції нарахування та оплати податків конкретним державним органам.

Контроль за вчасністю та повнотою нарахування і оплати податків, обов'язкових платежів, а також зборів є основою ланкою податкової системи. Він організовується у відповідному порядку задля задоволення потреб управління та служби податкового менеджменту на підприємстві стосовно формування оподаткованої бази установи від всіх видів діяльності.[12]

Податковий облік міцно пов'язаний із економічними дисциплінами, найбільше із фінансовим обліком.

Взаємозв'язок податкового із фінансовим обліком полягають у наступному:

- вони базуються на однакових первинних документах;

- фіксують однакові факти господарського життя;
- головна частина інформації, що отримана як у системі фінансового та податкового обліку назначена для зовнішніх користувачів.

Податковий облік в Україні регулюється за допомогою Податкового Кодексу України (ПКУ) [40].

Податком на додану вартість називається непрямий податок, котрий є частиною вартості, яка утворена на кожному етапі виробництва чи обігу, його сума входить до ціни продажу на товари (послуги), котру сплачує кінцевий споживач. Він є включеним у ціну, вираховується виходячи із відсоткової ставки податку до ціни виробника, а також суми акцизного збору, що включений у ціну [40].

Податковим Кодексом України передбачено Розділ II «Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів)», котрий включає порядок адміністрування податків та зборів. За ним закріплено складові адміністрування, які забезпечують організацію, облік та контроль виконання збору податків, а також консультування платників податків щодо розрахунку та сплати податків [40].

Адміністрування податків на рівні підприємства виступає формою реалізації прав і обов'язків суб'єктів податкового права щодо узгодження й погашення податкових зобов'язань.

Податковий Кодекс України визначає об'єкти оподаткування.

До об'єктів оподаткування ПДВ належать [40]:

- операції із реалізації товарів (послуг) на митній території України, включаючи операції сплати вартості послуг за договором оперативної оренди (лізингу) та операції передачі права власності позичальнику на об'єкти застави задля оплати кредиторської заборгованості;
- операції ввезення або ж пересилання товарів на митну територію України, отримання робіт (послуг), котрі надаються нерезидентами задля їх використання або 48 вжитку на митній території України, включаючи операції із ввезення або пересилання майна за договорами оренди (лізингу), застави та іпотеки;

- операції із реалізації товарів, що вивезені чи експортовані за межі митної території України.

Суми податку, котрі належать до оплати до бюджету або ж відшкодування з бюджету, вираховуються як різниця між загальною сумою податкових зобов'язань та сумою податкового кредиту звітного періоду.

Податковим зобов'язанням називається загальна сума податку, що була нарахована платником податку у звітному періоді від реалізації товарів чи наданні послуг, а податковим кредитом називається сума витрат, що були понесені платником податку в зв'язку із придбанням товарів у фізичних або ж юридичних осіб на протязі звітного року.

Податкова накладна – є найголовнішим первинним документом із ПДВ, який виступає підтвердженням виникнення податкового зобов'язання у платника податку у випадку із реалізацією товарів чи наданні послуг [12].

Суб'єкти господарювання, які виступають платниками ПДВ, крім податкового зобов'язання мають право також на податковий кредит.

Податковим кредитом називається сума, на котру платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Податковою декларацією - називається документ, котрий подається платником податків контролюючому органу у терміни, що встановлені законом, на підставі котрого відбувається нарахування та оплата податкового зобов'язання, чи документ, котрий свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та сплаченого податку [12].

Приклади бухгалтерських проводок по нарахуванню податків, зборів, податкових кредитів наведено в додатку НЗ.

Для синтетичного обліку ПДВ на КП "Сторожинецька районна друкарня" застосовується субрахунок 641 «Податкове зобов'язання». Для обліку доходу використовується субрахунок 701 «Дохід від реалізації готової продукції». На поточний рахунок надходить виручка від наданих послуг при безготівковій формі розрахунку або ж у касу, коли заборгованість

погашається за готівку. Задля відображення цих операцій застосовуються рахунки 301 «Каса» та 311 «Поточний рахунок».

Сферу видавничої діяльності регулює Книжкова палата України.

Підприємства видавничої діяльності можуть мати різні організаційно-правові форми, передбачені законодавством.

Видавництва, які утворюються шляхом приватизації книжкових, газетно-журнальних видавництв, підприємств поліграфії і книго-розповсюдження загальнодержавного призначення, повинні дотримуватись таких вимог:

- 51 % акцій залишається у держави;

- 25 % акцій передаються акціонерним поліграфічним і книготорговим підприємствам;

- 24% акцій передаються юридичним особам-видавцям, які випускають продукцію на даному поліграфічному підприємстві чи розповсюджують її через дане підприємство оптового книго розповсюджувача. Пакети акцій між ними розповсюджуються пропорційно до обсягів друкованої чи розповсюджуваної продукції.

Приклади бухгалтерських проводок к видавничій діяльності з врахуванням ПДВ тощо, наведено в додатку Н4.

Суб'єкти видавничої діяльності, крім видавців і розповсюджувачів друкованих засобів масової інформації, реєструються в Державному реєстрі України видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції зі сплатою реєстраційного збору у розмірі 25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Звільняється від реєстрації діяльність у видавничій справі:

- органів законодавчої, виконавчої і судової влади;

- підприємств, організацій, наукових закладів, установ, творчих спілок, інших юридичних осіб — для випуску і безоплатного розповсюдження інформаційних, бібліографічних, реферативних, рекламних видань, видань, які містять нормативні акти з виробничо-практичних питань, службових та методологічних матеріалів.

Внесення до Держаного реєстру здійснює Міністерство інформації або його місцеві підрозділи.

Реєстрацію інформаційних агентств, видавців і розповсюджувачів друкованих засобів масової інформації здійснює Державний комітет інформаційної політики в 15-денний строк.

Згідно із Законом «Про видавничу справу» [69] держава надає підтримку видавництвам, видавничим організаціям, поліграфічним і книготорговим підприємствам, які випускають чи розповсюджують не менше 50 % продукції державною мовою та малотиражні (до 5 тисяч примірників) видання мовою малочисельних національних меншин шляхом надання пільг зі сплати податків і зборів. Така підтримка надається і при експорті видавничої продукції, випущеної в Україні, і при імпорті видавничої продукції вітчизняних виробників, виданої українською мовою.

Видавництва користуються послугами організацій поштового, телеграфного і телефонного зв'язку за тарифами, передбаченими для бюджетних установ і організацій. Видавництвам, які спеціалізуються на випуску продукції рекламного та еротичного характеру, підтримка з боку держави не надається. Продаж усіх видів видавничої продукції вітчизняного виробництва здійснюється з використанням пільгового торгового патенту за умови наявності реєстраційного свідоцтва.

Нещодавно було встановлено, що вся книжкова продукція виготовлена в Україні (до 01 січня 2009-го року), крім видань рекламного характеру (підпункт 7.13.7 Закону про прибуток) буде звільнятися від оподаткування прибуток видавництв, видавничих організацій та підприємств поліграфії, отриманий від видавничої діяльності.

Згідно п. 5.1.2 Закону про ПДВ [40] звільнено від обкладання ПДВ операції з продажу (передплати) і доставки періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва, продажу учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників вітчизняного виробництва.

При виконанні підприємством одночасно робіт, звільнених і не звільнених від ПДВ, і в разі неможливості відразу визначити, для яких робіт використовуватимуться закуплені матеріали, в кінці звітної періоду

робиться коригування податкового кредиту пропорційно до розміру доходів від оподатковуваних і неоподатковуваних операцій.

Із суми авторської винагороди утримується податок з доходів як штатних, так і позаштатних авторів. Страхові внески до всіх фондів сплачуються тільки із заробітної плати штатних авторів.

Якщо автор працює за сумісництвом, то страхові внески до всіх фондів, крім Пенсійного, не сплачуються практично в усіх випадках.

Збір до Пенсійного фонду сплачується, якщо автор створює свій твір за договором замовлення (бо це договір цивільно-правового характеру). Якщо авторську винагороду виплачують за договором про передання прав на використання авторського твору, об'єкт для нарахування Пенсійного збору не виникає.

Отже відповідно до вище вказаних нормативних документів в фінансовій звітності підприємства необхідно відобразити лише підтвержені суми заборгованості, яка виникла в ході здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками. Аналіз нормативно-правових актів щодо організації розрахунків з постачальниками і підрядниками та порядку їх відображення в обліку, дозволяє зробити висновок, що на сьогодні нормативно-законодавча база досить повно регулює вказані питання і в основному відповідає потребам підприємства.

2.4. Відображення операцій з постачальниками та підрядниками у звітності підприємства

Система розрахунків з постачальниками є складовою обліку кожного підприємства. Діяльність, що пов'язана із здійсненням закупівель, є комплексною, оскільки пов'язана як з функціональними видами діяльності на підприємстві, так із зовнішнім оточенням, наприклад, із постачальниками, які можуть впливати на здобуття стійкої конкурентної переваги на ринку.

Належна фіксація фактів здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками є невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку

підприємств, яка побудована на основі документування та складання звітності.

Формування інформаційної бази про розрахунки з постачальниками та підрядниками починається із складання первинних документів, до яких відносяться: договори, накладні, рахунки-фактури, рахунки, акти прийнятих робіт, послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, зовнішньоекономічні договори купівлі-продажу, вантажно-митні декларації, приймальні акти і акти експертизи торговельно-промислової палати, комерційні документи (рахунки-фактури, інвойси - що підтверджують митну вартість товару); транспортні накладні .

Дані первинних документів є підставою для формування інформації у регістрах аналітичного та синтетичного обліку: Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками в журналі-ордері № 3. На основі журналу № 3 формується Головна книга [Додаток Б], яка використовується подальшому для складання фінансової звітності.

Інформація про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками у фінансовій звітності знайшла своє відображення у Балансі. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [30], затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Порядок класифікації та обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками визначається НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання» кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, як і всі поточні зобов'язання, відображається в балансі за сумою погашення. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками розпочинається з факту його визнання, оцінки та фіксування в системі рахунків з подальшим розкриттям у фінансовій звітності.

Згідно міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [62] інформація про розрахунки з

постачальниками та підрядниками кредиторська заборгованість відображається у пасиві балансу за сумою погашення, зобов'язання відображаються в пасиві балансу як сальдо по рядку «Рахунки до сплати» в розділі «Кредиторська заборгованість».

Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками представлені в III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги».

Другою формою є Звіт про рух грошових коштів. Згідно НП(С)БО 1 звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах) за звітний період.

Цей вид зобов'язань (поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги) відображається також у Звіті про рух грошових коштів, а саме у формі № 3 в I розділі «Рух коштів у результаті операційної діяльності» рядком 3100 «Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)» та у формі № 3-н в однойменному розділі рядком 3560 «Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань».

Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну №433 від 28.03.2013 р.) [60] передбачено, що при складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту.

Процес постачання цінностей на підприємство є невід'ємною складовою його господарської діяльності. Дана подія може спричиняти до виникнення поточних зобов'язань на підприємстві, за якими воно має здійснювати постійний контроль та удосконалювати у зв'язку з цим процес облікового відображення такої заборгованості.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, товарно - транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Перелічені документи є носіями інформації про виникнення зобов'язання перед постачальниками за отримані цінності, роботи, послуги.

Важливим документом у здійсненні розрахунків є податкова накладна, яку виписують паралельно до перелічених документів у кожному випадку і вона є підставою для виникнення податкового зобов'язання у постачальника та податкового кредиту у покупця з податку на додану вартість. [40]

Акцепт – напис уповноваженої особи на рахунку, акті виконаних робіт, наданих послуг, який засвідчує згоду прийняти рахунок до оплати. Після цього покупець надає своєму банку платіжне доручення на оплату придбаних цінностей, отриманих послуг тощо.

Зазначимо, що, попри те, що платіжне доручення, чек чи інший розрахунково-платіжний документ свідчить про оплату за конкретні цінності, проте в обліку відобразити оприбуткування на їх підставі важко, оскільки банківський документ жодним разом не говорить про фактичне одержання цінностей, аналогічно, як накладна про надходження не може свідчити про оплату вартості. У зв'язку з цим, накладні та інші документи на оприбуткування цінностей свідчать про виникнення зобов'язання підприємства-покупця перед постачальником, а банківські документи – про погашення заборгованості чи виникнення зобов'язання постачальника перед підприємством-покупцем (у разі передоплати).

Податкова звітність являє собою сукупність дій платника податків (або особи, що його представляє) і податкового органу зі складання, ведення і здачі документів установленної форми, що містять відомості про результати діяльності платника податку, його майнове становище і фіксують процес обчислення податку, а також суму, що підлягає сплаті до бюджету. Податкова звітність реалізується шляхом подання платником податку податкової документації, тобто документів, що містять відомості про обчислення і сплату податку.

У податковій документації фіксується саме процес нарахування і сплати податків і зборів (обов'язкових платежів). Особливістю податкової документації є те, що в її складі немає спеціалізованих «податкових» первинних документів, оскільки підставою для ведення податкового обліку є, як правило, первинні бухгалтерські облікові документи, які фіксують факт здійснення господарської операції.

За даними з податкових реєстрів України КП "Сторожинецька друкарня", перебуває на обліку в органах доходів та зборів та зафіксовано, що по реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» на 20.04.2021 має податковий борг (місцевого характеру). Дійсне свідоцтво ПДВ в реєстрі платників ПДВ і відсутня реєстрація в Реєстрі неприбуткових установ та організацій. Перебуває на обліку в органах доходів та зборів.

Статистична звітність відображає в деталізованому вигляді окремі сторони виробничих процесів. У статистичній звітності не відображається інформація про фінансові інвестиції, рух коштів, капіталу, заборгованість, зобов'язання, тощо. Тому такого взаємозв'язку немає за "Звітом про рух грошових коштів" ф. №3 чи "Звітом про власний капітал" ф. №4, оскільки статистична звітність деталізує показники фінансової звітності лише щодо наявності необоротних активів та виробничих запасів, витрат виробництва і доходів.

Бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Вона задовольняє вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами. Обліковий процес здійснюється на підставі первинної документації та закінчується складанням фінансової звітності, де розкривається інформація про власний капітал та його складові. Фінансова звітність має достовірно та правдиво відображати інформацію про елементи власного капіталу та фінансово-майновий стан підприємства, що дозволить користувачам звітності приймати обґрунтовані та виважені управлінські рішення.

Висновки за розділом 2

1. КП «Сторожинецька районна друкарня» - це комунальне підприємство, яке займається виробництвом паперових канцелярських виробів, друкуванням газет тощо. Підприємству потрібно постійно слідкувати за порогом рентабельності та запасом фінансової стійкості, бо коли виручка зменшується, то підприємство може стати збитковим, буде "проїдати" власний і позиковий капітал, стане банкрутом.

2. Багато друкарень у своїй діяльності поряд з придбаним папером використовують папір замовника (давальницька сировина). Право власності на давальницьку сировину належить замовнику. Для переробки давальницької сировини укладається відповідна угода і проводиться списання сировини в дебет субрахунку 206 "Матеріали, передані в переробку". Договір є основним інструментом фінансово-господарських відносин, виконання його є гарантією фінансової стабільності. На цьому субрахунку обліковують матеріали, передані в переробку на сторону, які надалі включаються до складу собівартості виготовлених з них виробів.

3. Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, довіреностей, товарно-транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Перелічені документи є носіями інформації про виникнення зобов'язання перед постачальниками за отримані цінності, роботи, послуги.

4. Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, товарно - транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Важливим документом у проведенні оподаткування розрахунків є податкова накладна, яку виписують паралельно до перелічених документів у кожному випадку і вона є підставою для виникнення податкового зобов'язання у постачальника та податкового кредиту у покупця з податку на додану вартість.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

3.1. Економічний аналіз і оцінка розрахунків з постачальниками та підрядниками

Прибутковість діяльності підприємства залежить від швидкості обороту капіталу, що визначається цілим комплексом економіко організаційних заходів. Його частиною є розрахунки між суб'єктами господарської діяльності. Для дотримання діючих правил розрахунків слід запобігати їх простроченню, сприяти зменшенню кредиторської і дебіторської заборгованостей. Чим швидше здійснюється процес розрахунків, тим ефективніше працює економіка [30].

Порядок і форми розрахунків з постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість [30].

В умовах сьогодення кредиторська заборгованість відіграє важливе значення для господарської діяльності підприємства та займає значну частку в пасиві балансу. У контексті вищезазначеного підвищується роль аналізу, що потребує окремого дослідження, оскільки його результати можуть підтвердити правильність використання заборгованості та служити підґрунтям для прийняття ефективних управлінських рішень.

Сучасна економіка побудована так, що підприємець має постійно вести розрахунки з різними юридичними та фізичними особами. У процесі діяльності підприємства повинні купувати матеріальні цінності: сировину, пальне, запасні частини, різні товари тощо, оплачувати за виконання роботи і послуги. На цій стадії виникають широкі розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками [57].

В КП «Сторожинецька районна друкарня» зобов'язання юридично оформлені на підставі договорів або законодавчих вимог.

Погашення зобов'язань здійснюється такими способами:

- виплатою грошей;
- передачею інших активів;
- наданням послуг, виконанням робіт;
- заміною одного зобов'язання іншим [30].

Зобов'язання може бути погашено іншим чином, таким як відмова чи втрата кредитором своїх прав.

Зобов'язання КП «Сторожинецька районна друкарня» поділяються на поточні та довгострокові зобов'язання.

Зобов'язання кваліфікуються як поточні, які підлягають погашенню протягом одного року з дати балансу і довгострокові зобов'язання, строком понад один рік. Поточні зобов'язання відображаються окремо від довгострокових зобов'язань. КП «Сторожинецька районна друкарня» враховує довгострокові зобов'язання спочатку за справедливою вартістю, а в подальшому - за дисконтованою вартістю.

У КП «Сторожинецька районна друкарня» мають місце наступні види поточних зобов'язань:

- короткострокова заборгованість постачальникам і підрядникам;
- короткострокові векселі до оплати;
- поточна частина довгострокових зобов'язань;
- доходи майбутніх періодів;
- заборгованість з податків;
- зобов'язання перед працівниками [30].

Джерелом аналізу кредиторської заборгованості є Баланс (Звіт про фінансовий стан). При цьому в процесі аналізу Балансу також досліджуються дані аналітичного обліку, в яких інформація є більш розширеною [53].

Аналіз кредиторської заборгованості дозволяє підприємству:

- визначити зміни розміру боргових зобов'язань підприємства порівняно з початком звітної періоду або іншою базою порівняння;
- обчислити оптимальне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей;

- визначити та оцінити ризик кредиторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан підприємства, встановити допустимий рівень цього ризику та заходи щодо його зниження;

- знайти раціональне співвідношення між розміром кредиторської заборгованості та обсягом продажів, встановити доцільність збільшення реалізації продукції, товарів і послуг у кредит, визначити межі цінкових знижок для прискорення оплати виставлених рахунків;

- прогнозувати стан боргових зобов'язань підприємства протягом поточного року, що дасть змогу поліпшити фінансові результати його діяльності [53].

Особлива увага має приділятися даті виникнення кредиторської заборгованості, термінам її погашення, часу прострочення повернення боргу, причинам її виникнення.

Основними напрямками аналізу кредиторської заборгованості можна виділити наступні:

- аналіз складу та динаміки показників кредиторської заборгованості;
- аналіз структури кредиторської заборгованості;
- порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства.

Характеристику про якісні зміни кредиторської заборгованості в структурі пасивів підприємства можна отримати за допомогою горизонтального та вертикального аналізу балансу. Горизонтальний аналіз дає змоги порівняти показники кредиторської заборгованості за різні періоди. Такий аналіз представлено в додатку ПІ.

Як можна бачити у додатку ПІ, найбільшого зростання в структурі кредиторської заборгованості відбулося в 2020-2021 рр. порівняно з даними за 2021-2022 рр та 2020-2022 рр. поточна кредиторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи та послуги, тобто відбулося зростання заборгованості перед постачальниками та підрядниками. Окрім того, відбулося збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, з оплати праці та за розрахунками зі страхування.

Особлива увага повинна надаватися даті виникнення кредиторської заборгованості, терміну її погашення, часу прострочення повернення боргів, причинам її виникнення [53]. Але можна стверджувати, що збільшення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками, а також з оплати праці та страхування, бюджетом - є негативним явищем. Це може свідчити про те, що у підприємства не було достатньо коштів, щоб вчасно погасити дані зобов'язання.

Стосовно всіх інших показників, можна зазначити тенденцію до зменшення на кінець року, що є позитивним явищем.

Наступним кроком є проведення порівняльного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості, що відображено в додатку П2.

В додатку П2 спостерігається перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 141 тис грн. Даному збільшенню передувала саме заборгованість за товари, роботи та послуги. Щодо заборгованості за розрахунками з бюджетом та іншої поточної заборгованості, то дані показники були більшими у складі дебіторської заборгованості. Тобто, можна дійти висновку, що на підприємстві переважає сума кредиторської заборгованості, внаслідок цього нижча швидкість її оборотності в порівнянні з дебіторською заборгованістю.

Оскільки дебіторська заборгованість обертається швидше кредиторської, у підприємства можуть з'являтися вільні кошти [53]. Основними причинами перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на підприємствах України є:

- кредиторська заборгованість оцінюється за повною ринковою ціною, тоді як дебіторська – за витратами;
- до суми кредиторської заборгованості включено заборгованість перед бюджетом, державними цільовими фондами та з виплати заробітної плати.

Вертикальний аналіз дозволяє вивчити структуру кредиторської заборгованості. В процесі його здійснення розраховується питома вага відповідних показників кредиторської заборгованості та вплив кожної складової на результат у цілому.

Даний аналіз згідно з даними КП «Сторожинецька районна друкарня» представлено у додатку ПЗ.

Аналіз структури кредиторської заборгованості свідчить про те, що найбільшу питому вагу балансу займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги 38,3% в період 2021-2022рр., а також 18,0% в період 2020-2022рр., в порівнянні з періодом 2020-2021рр., далі буде питома вага розрахунків з бюджетом яка склала 26,2% в період 2020 – 2021рр. і абсолютно не змінювалась.

Кількісний та якісний стан кредиторської заборгованості характеризують наступні показники:

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
- період погашення кредиторської заборгованості;
- коефіцієнт покриття.

Розрахунок даних показників КП «Сторожинецька районна друкарня» надано у додатку П4.

Дані додатку П4 свідчать, що найкраща ситуація спостерігається у 2022 році, оскільки відбулося збільшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості, що свідчить про збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством. Окрім того, зменшився період погашення кредиторської заборгованості, що також є позитивним явищем.

Таким чином, результатами проведеного аналізу кредиторської заборгованості КП «Сторожинецька районна друкарня» є наступні:

- кредиторська заборгованість представлена поточними зобов'язаннями та забезпеченнями, довгострокові зобов'язання відсутні;
- найбільшу питому вагу у складі пасивів балансу займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, тобто досліджуване підприємство має найбільші зобов'язання перед постачальниками та підрядниками.

З метою уникнення кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності та для забезпечення стійкого економічного зростання необхідно підвищувати ділову активність підприємства, що мінімізує ризики в умовах економічно нестабільного ринкового середовища.

Виокремлюють ділову активність підприємства щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та активність у зовнішньому ринковому середовищі. Внутрішня активність виражається у зростання економічного потенціалу підприємства та підвищенні ефективності його використання.

У процесі дослідження проводиться зіставлення темпів зростання чистого фінансового результату (прибутку), чистого доходу та величини активів. Про підвищення ділової активності свідчить таке співвідношення показників динаміки:

$$TЧП > TЧД > ТА > 100 \%,$$

де $TЧП$ – темп зростання (зниження) чистого фінансового результату: прибутку;

- $TЧД$ – темп зростання (зниження) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

- $ТА$ – темп зростання (зниження) величини активів.

Це співвідношення у світовій практиці отримало назву «золотого правила економіки підприємства».

Проведемо аналіз показників динаміки для перевірки дотримання «золотого правила економіки підприємства» на КП «Сторожинецька районна друкарня». Він наданий в додатку П5.

За результатами розрахунку темпів зростання показників балансу і звіту про фінансові результати у 2021 році порівняно з 2020 роком середньорічна вартість активів збільшилася на 34,5 %, а в порівнянні з 2022 роком також збільшилася на 34,5; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – зменшився на 9,3% в порівнянні з 2021 роком, але зріс на 4% в порівнянні з 2022 роком, а чистий фінансовий результат (прибуток) – на 162,5%. Отже, виконуються усі умови «золотого правила економіки підприємства»: темп зростання середньорічної вартості активів більше 100 %, темп зростання чистого доходу перевищує темп зростання середньорічної вартості активів, а темп зростання чистого фінансового результату (прибутку) більший за темп зростання чистого доходу, що вказує

на підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, випереджаюче зростання доходів порівняно з витратами.

Можливі відхилення від «золотого правила економіки підприємства» не завжди розглядаються як негативні і це не свідчить про спад ділової активності підприємства.

Рівень ділової активності оцінюється не лише за досягнутими економічними показниками в короткостроковому періоді. Пріоритетною є ділова активність стратегічного виміру, що характеризується стійкістю економічного зростання. Основні показники стійкого економічного зростання підприємства такі.

Співвідношення динаміки показників обсягів виробництва продукції та величини ресурсів (витрат) визначає характер економічного зростання.

Оскільки пріоритетним джерелом забезпечення стійкості економічного зростання є чистий прибуток, можливості підприємства щодо розширення основної діяльності за рахунок реінвестування власних коштів визначаються за допомогою коефіцієнта стійкості економічного зростання (коефіцієнта реінвестування прибутку) (КСЕЗ).

Розрахунок коефіцієнта стійкості економічного зростання на КП «Сторожинецька районна друкарня» наведено в додатку Пб.

Оскільки підприємство реінвестує увесь чистий прибуток, фактор частки реінвестованого прибутку не вплинув на зміну коефіцієнта стійкості економічного зростання. За рахунок підвищення рентабельності продажу на 0,73 коефіцієнт стійкості економічного зростання зріс. Відбулося зниження ресурсовіддачі на 3,2 тис грн в порівнянні з 2021 роком та на 2,2 тис грн в порівнянні з 2022 роком, що зумовило зниження коефіцієнта стійкості економічного зростання на 0,1. Збільшення коефіцієнта фінансової залежності на 0,39 та на 0,29 призвело до зменшення коефіцієнта стійкості економічного зростання на 0,1. Отже, факторами позитивної динаміки коефіцієнта стійкості економічного зростання стали підвищення рентабельності продажу та зростання ресурсовіддачі.

3.2. Шляхи вдосконалення обліку та оподаткування операцій з постачальниками і підрядниками

У процесі господарської діяльності будь-яке підприємство із метою забезпечення свого функціонування купує матеріальні цінності, оплачує виконані роботи і надані послуги. Одним з наслідків відображення в обліку таких господарських операцій є виникнення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. Частина цієї заборгованості в процесі фінансово – господарської діяльності неминуча. У випадках досягнення розмірів кредиторської заборгованості достатньо великих значень, відбувається збільшення термінів розрахунків між споживачами продукції і їх виробниками, зниження платоспроможності останніх, і як наслідок – порушення фінансової й розрахункової дисциплін. Тому правильне, ефективне та своєчасне проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками на основі достовірної обліково-аналітичної інформації, її використання для здійснення ефективного внутрішнього контролю набуває великого значення та обумовлює необхідність постійного вдосконалення.

Під час господарської діяльності - підприємства постійно вступають у різні розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками. Щоб уникнути порушень і зловживань під час здійснення розрахункових операцій, потрібно проводити постійний контроль за їх проведенням та відображенням у бухгалтерському обліку [6].

Наявність торгівельної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги може бути як позитивним моментом фінансово-господарської діяльності, так і негативним. Якщо вона є в межах сум та термінів, що передбачені договорами, то це надає можливість користуватися деякий час додатковими фінансовими ресурсами. З іншого боку, при наявності значних сум кредиторської заборгованості відбувається зниження показників платоспроможності суб'єктів господарювання, що може стати причиною відмови третіх сторін (контрагентів, фінансових установ і т.і.) від співпраці.

Співпраця з контрагентами є невід'ємною частиною функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Ними є всі особи, які укладають з

підприємством договір про співпрацю. До них можуть відноситися підрядники, постачальники товарів та послуг, покупці, працівники підприємства тощо [6].

У випадку невиконання укладених договорів, можуть застосовуватися штрафні санкції, що теж повинно знайти відображення у бухгалтерському обліку. Виникнення неузгодженості правового та облікового середовища негативно впливає на формування звітної інформації щодо розрахункових операцій підприємства. [30] Для вирішення цієї проблеми Демченко Я. М. та Прохорова В. М. пропонують відображати юридичні зобов'язання на рахунках позабалансового обліку, використовуючи рахунок 042 «Непередбачені зобов'язання». Доцільним є також зазначення інформації про юридичні зобов'язання і у примітках до фінансової звітності. Після перетворення юридичних зобов'язань на такі, що відповідають усім критеріям бухгалтерського обліку, запропоновано проводити їх виключення з позабалансового обліку та відображати як на балансових рахунках, так і у балансі підприємства. Можна погодитися з думкою авторів статті, адже відображення зобов'язань підприємства таким чином сприятиме забезпеченню користувачів фінансової звітності достовірною та обґрунтованою інформацією про борги підприємства та його платоспроможність.

Видавнича справа — сфера суспільних відносин, яка охоплює організаційно-творчу і виробничо-господарську діяльність юридичних і фізичних осіб, зайнятих створенням, виготовленням і розповсюдженням видавничої продукції.

Видавнича справа складається з:

- 1) видавнича діяльність - сукупність заходів, спрямованих на підготовку і випуск видавничої продукції у світ;
- 2) виробництво видавничої продукції — процес відтворення визначеним тиражем видавничого оригіналу поліграфічними або іншими технічними засобами;
- 3) розповсюдження видавничої продукції — доведення видавничої продукції до споживача через торговельну мережу або іншими способами.

На підприємствах, що займаються видавничою діяльністю форми та порядок розрахунків з постачальниками та підрядниками визначаються так званими господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання - кредиторська заборгованість. Тому облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є досить важливою ділянкою бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки на даному етапі формується частина доходів та грошових надходжень підприємств [36].

До особливостей обліку видавничої діяльності відносять:

1) облік видавничої діяльності має особливості залежно від суб'єктів видавничої діяльності, тобто він відрізняється у видавництва, у виробника та у розповсюджувача видавничої продукції;

2) мають місце специфічні витрати: авторський гонорар, ціна паперу на певне видання, реклама, витрати на поліграфічні роботи, на підготовку оригінал-макету тощо. Витрати видавництва і друкарні є різними;

3) прибуток визначається за кожним виданням, і облік витрат виробництва ведеться в розрізі окремих видань на окремих субрахунках рахунку 23;

4) для видавничої діяльності характерними є такі ділянки обліку, як облік браку, давальницької сировини, поворотних відходів;

5) видавнича продукція характеризується такими параметрами: обсяг видання, формат, тираж, художньо-технічне оформлення, розмір винагороди авторам основного тексту, перекладачам, верстальникам, художникам;

6) працівники друкарні мають пільги за працю у важких і шкідливих умовах (додаткова відпустка, компенсації, робочий тиждень не більше 36 годин, достроковий вихід на пенсію, право на пільгову пенсію).

Суб'єкти видавничої діяльності, крім видавців і розповсюджувачів друкованих засобів масової інформації, реєструються в Державному реєстрі України видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції зі сплатою реєстраційного збору у розмірі 25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [36].

Для реалізації видавничої продукції укладають договори поруки, комісії або купівлі-продажу залежно від умов співпраці видавця з реалізатором.

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємствах, що займаються видавничою (поліграфічною) діяльністю, призначений рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», він є активно-пасивним, тому що може мати одночасно два сальдо: за дебетом – сума дебіторської заборгованості, та за кредитом – кредиторської.

Дебет рахунку 63 (борги нам) потрібно відобразити в активі балансу, а кредит рахунку 63 (наші зобов'язання) – в пасиві балансу. Згідно з планом рахунків рахунок 63 знаходиться в класі 6 «Поточні зобов'язання», тобто є пасивним.

Рахунок 63 кредитують на суму фактично одержаних товарно-матеріальних цінностей, спожитих робіт і послуг в кореспонденції з дебетом матеріальних і затратних рахунків. Запис роблять на підставі товарно-транспортних накладних, накладних, рахунків-фактур, актів приймання виконаних робіт і послуг.

На нашу думку така деталізація не є достатньою, оскільки потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення. Для удосконалення ведення бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за конкретними договорами пропонуємо ввести додаткові аналітичні рахунки до рахунку 63:

-6311 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

-6312 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

-6313 «Безнадійна заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

-6321 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

-6322 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками»;

-6323 «Безнадійна заборгованість перед іноземними постачальниками».

Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати потоки грошових коштів з врахуванням необхідності проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Нормативно-правове регулювання розрахунків з постачальниками та підрядниками здійснюється на основі значної законодавчої бази (Кодекси України (Податковий, Господарський, Цивільний), Закони України, П(С)БО, М(С)БО, інструкцій, методичних рекомендацій та ін.). На підприємствах, що займається поліграфічною діяльністю особливу увагу звертають на Закон України «Про видавничу діяльність» (1997 р.).

Недоліком розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві є порушення «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» щодо порядку відображення авансових платежів, які перераховуються постачальникам та підрядникам.

Тому пропонується авансові платежі на користь постачальників відображати не на дебеті рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», що приводить до формування на ньому дебетового сальдо, а на дебеті рахунку 371 «Розрахунки за авансами виданими», як того вимагає «Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». [63]

З метою покращення розрахункової дисципліни та для скорочення кредиторської заборгованості пропонується вдосконалити ділянку організацію обліку досліджуваної ділянки, а саме [30]:

- контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і тому необхідне залучення засобів з додаткових джерел, а перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською призводить до неплатоспроможності підприємства;

- періодично проводити аналіз складу і структури дебіторської і кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками і покупцями, а також щодо термінів утворення або погашення заборгованості;
- контролювати оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;
- організувати на підприємстві систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і за розмірами,
- місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб і пропонуваним умов оплати;
- організувати роботу з договорами таким чином, щоб мати можливість в картці клієнта зазначати умови оплати (передоплата або післяплата) та контролювати надходження коштів відповідно до умов договору.

Активне впровадження на практиці зазначених нововведень сприятиме покращенню ділянки організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за результатами поточного року. Все це в комплексі забезпечить покращення фінансово-розрахункової дисципліни підприємства, а також забезпечить зміцнення фінансового становища суб'єкта господарювання на ринку в цілому.

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками, а також кредиторської заборгованості здійснюється з метою недопущення прострочення термінів платежу та доведення заборгованості до висування штрафних санкцій до підприємства. Організована належним чином система розрахунків повинна достатньою мірою відображати та характеризувати господарську діяльність з необхідною конкретизацією.

Висновки за розділом 3

1. Зобов'язання кваліфікуються як поточні, які підлягають погашенню протягом одного року з дати балансу і довгострокові зобов'язання, строком понад один рік. Поточні зобов'язання відображаються окремо від довгострокових зобов'язань. КП «Сторожинецька районна друкарня» враховує довгострокові зобов'язання спочатку за справедливою вартістю, а в подальшому - за дисконтованою вартістю.

2. Аналіз кредиторської заборгованості дозволяє підприємству: визначити зміни розміру боргових зобов'язань підприємства порівняно з початком звітного періоду або іншою базою порівняння; обчислити оптимальне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей; визначити та оцінити ризик кредиторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан підприємства, встановити допустимий рівень цього ризику та заходи щодо його зниження; знайти раціональне співвідношення між розміром кредиторської заборгованості та обсягом продажів, встановити доцільність збільшення реалізації продукції, товарів і послуг у кредит, визначити межі цінкових знижок для прискорення оплати виставлених рахунків; прогнозувати стан боргових зобов'язань підприємства протягом поточного року, що дасть змогу поліпшити фінансові результати його діяльності.

3. З метою покращення розрахункової дисципліни та для скорочення кредиторської заборгованості пропонується вдосконалити ділянку організацію обліку досліджуваної ділянки, а саме [30]: контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; періодично проводити аналіз складу і структури дебіторської і кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками і покупцями, а також щодо термінів утворення або погашення заборгованості; контролювати оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості; організувати на підприємстві систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб і пропонованих умов оплати.

ВИСНОВКИ

Проведено дослідження обліку, аналізу і оподаткування операцій з постачальниками та підрядниками підприємства на прикладі комунального підприємства «Сторожинецька районна друкарня» за період 2020-2022 рр. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1. Розрахунки з постачальниками і підрядниками виникають у процесі договірних відносин, в процесі придбання. Під процесом постачання розуміють поставку та заготівлю цінностей. Вони здійснюються як в готівковій, так і безготівковій формах; відносяться до поточних зобов'язань підприємства і оцінюються за сумою погашення.

2. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та розкриття її у фінансовій звітності регламентується НП(С)БО 11 «Зобов'язання» - це заборгованість підприємства, яка виникає внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується призведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють в собі економічні вигоди. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

3. Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити: своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій та їх реєстрація; виявлення всіх витрат, пов'язаних із заготівлею засобів та предметів праці; визначення фактичної собівартості придбаних засобів та предметів праці; ведення аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з постачальниками.

4. Основою нормативно-правової бази, яка регламентує порядок організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від

16.07.1999 р. На основі Закону України, можна зазначити ще деякі законодавчі акти, що регулюють операції з постачальниками та підрядниками: Цивільний кодекс, Господарський та Податковий кодекси. Основні Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що регулюють розрахунки та операції з постачальниками та підрядниками: НП(С)БО 1, НП(С)БО 11, НП(С)БО 16 та НП(С)БО 18.

5. КП «Сторожинецька районна друкарня» - це комунальне підприємство, яке займається виробництвом паперових канцелярських виробів, друкуванням газет тощо. Підприємству потрібно постійно слідкувати за порогом рентабельності та запасом фінансової стійкості, бо коли виручка зменшується, то підприємство може стати збитковим, буде "проїдати" власний і позиковий капітал, стане банкрутом. Але на даний момент у підприємства відсутні кредити, що є сприятливою обставиною і говорить про самозабезпечення підприємства. Загальна вартість джерел утворення активів за 2020-2022рр. має тенденцію збільшення на 114 тис грн за 2020 рік, але значення не змінилось за 2021 рік в порівнянні з 2022 роком. Цей показник говорить про фінансову стійкість та динамічну роботу підприємств у цей період. Також підприємство є платоспроможним.

6. Багато друкарень у своїй діяльності поряд з придбаним папером використовують папір замовника (давальницька сировина). Право власності на давальницьку сировину належить замовнику. Для переробки давальницької сировини укладається відповідна угода і проводиться списання сировини в дебет субрахунку 206 "Матеріали, передані в переробку". Договір є основним інструментом фінансово-господарських відносин, виконання його є гарантією фінансової стабільності. На цьому субрахунку обліковують матеріали, передані в переробку на сторону, які надалі включаються до складу собівартості виготовлених з них виробів. Не використані у виробництві матеріали повертаються видавництву, що проводиться сторнуванням попереднього запису, за умови, що ці матеріали були передані без доручення і залишаються власністю видавництва.

7. Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, довіреностей, товарно-транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Перелічені документи є носіями інформації про виникнення зобов'язання перед постачальниками за отримані цінності, роботи, послуги.

8. Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі первинних документів постачальника: накладних, товарно - транспортних накладних, рахунків, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, послуг. Важливим документом у проведенні оподаткування розрахунків є податкова накладна, яку виписують паралельно до перелічених документів у кожному випадку і вона є підставою для виникнення податкового зобов'язання у постачальника та податкового кредиту у покупця з податку на додану вартість.

9. Облікова політика підприємства щодо обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги має включати методичні, організаційно-правлінські та податкові аспекти. Зокрема, мають бути розкриті питання ведення обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства з урахуванням класифікації облікових рахунків, документування, інвентаризації, її розподілу між господарськими (географічними) сегментами. Особливу увагу слід приділити операціям з постачальниками – пов'язаними особами для обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість та величини витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.

10. За результатами дослідження, для поліпшення стану розрахунків з постачальниками та підрядниками на КП «Сторожинецька районна друкарня», запропоновано наступні заходи:

- необхідно стежити за співвідношеннями дебіторської і кредиторської заборгованості: значна перевага дебіторської заборгованості створює погрозу фінансової стійкості підприємства і

робить необхідним залучення додаткових засобів; перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може привести до неплатоспроможності підприємства;

- доцільно постійно контролювати стан розрахунків по простроченій заборгованості;
- при здійсненні оплати за рахунками виникають проблеми контролю за кредиторською заборгованістю за рахунками, з метою їх усунення запропоновано ввести документ - Реєстр до сплати;
- з метою оцінювання кредиторської заборгованості, що має сприяти визначенню стану підприємства, рекомендовано здійснювати контроль за кредиторською заборгованістю в розрізі розмірів заборгованості окремих кредиторів за строками погашення боргів за графіком;
- організувати на підприємстві систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб і пропонувананих умов оплати;
- організувати роботу з договорами таким чином, щоб мати можливість в картці клієнта зазначати умови оплати (передоплата або післяплата) та контролювати надходження коштів відповідно до умов договору.